

fen normalt kunne være fuldbyrdet, skal bringe straffekravet til op-hør, når det ikke er blevet gennemført forinden.

Efter retsplejelovens § 999 kan ingen straffedom fuldbyrdes før udløbet af den frist, i hvilken anke i medfør af lovens almindelige regler står åben, medmindre afkald på anke forinden er givet. Den almindelige ankefrist er 14 dage, jfr. retsplejelovens §§ 947—49, jfr. § 963, stk. 3.

Konstateringen af, at en dom er blevet *eksegibel*, sker i statsadvokatsager ved, at statsadvokaten forsyner domsudskriften med en påtegning til politiet om, at straffen kan fuldbyrdes, i politisager ved, at sagen af politimesteren tilstilles de straffuldbyrdende myndigheder, herunder vedkommende politiafdeling, til fuldbyrdelse. At regne fra denne konstatering af eksegibeliteten ville næppe være rimeligt, da fristen så f. eks. ville kunne forlænges, fordi sagens ekspedition ved en fejl måtte være blevet forhalet, eller fordi sagen forinden har været til fuldbyrdelse for en eller flere meddomfældte*).

Det rette vil formentlig være at regne med følgende:

Med hensyn til *domme i 1. instans* regnes fra ankefristens udløb eller, hvis domfældte modtager dommen, da fra denne dato. Hvis domfældte anker, men senere frafalder anke, eller anken måtte blive afvist, da fra denne dato. Hvis alene anklagemyndigheden anker, men senere frafalder, kunne der måske være noget, som taler for, at fristen skulle regnes enten fra ankefristens udløb eller det tidspunkt, hvor domfældte har modtaget dommen, idet det kan siges, at hindringen for fuldbyrdelsen alene beror på anklagemyndigheden selv, men dette er dog næppe rimeligt, idet det formentlig i de fleste tilfælde vil være nye momenter, der er kommet til siden anken, som får anklagemyndigheden til at opgive denne. Hertil kommer, at der ikke, forinden anken blev frafaldet, har været nogen adgang til at fuldbyrde dommen, således at også den rent sproglige formulering med anvendelsen af ordet „bortfalder“ taler imod. Der bør altså regnes fra ankefra-

*) I den den 8. marts 1948 indgæede konvention mellem Danmark, Norge og Sverige om anerkendelse og fuldbyrdelse af domme i straffesager er det i artikel 1 udtalt, at dommene skal være »retskraftige«, og i artikel 2, at fuldbyrdelse ikke kan finde sted, dersom adgangen til at fuldbyrde afgørelsen er bortfaldet ved forældelse eller af anden grund efter loven i den stat, hvor afgørelsen er truffet eller fuldbyrdelse skulle foretages. — *Krabbe* antager, at eksegibeliteten er udgangspunktet.

faldet eller afvisningen også i dette tilfælde. Man må dog vistnok gøre en undtagelse, hvis anken har været meget længe, uden at der er truffet normale skridt til sagens fremme, f. eks. fordi sagen måtte være glemt, eller akter bortkommet. I så tilfælde må man formentlig regne med den normale anketid.

Med hensyn til 2. instans-domme må fristen regnes fra dommens dato. Hvis der indgives andragende om 3. instans-bevilling, og hvis retten bestemmer, at det skal have opsættende virkning, kan forældelsen dog næppe begynde at løbe, men det må blive enten datoen for den øverste instans' afgørelse eller for et eventuelt afslag på anke, som må blive begyndelsestidspunktet, og tilsvarende må gælde ved andragende om genoptagelse og formentlig også ved ekstraordinær anke af 1. instans-domme.

Efter retsplejelovens § 1001 *udsættes straffens fuldbyrdelse*, når den ret, som har fældet dommen, finder grund til at indstille den domfældte til benådning, samt når ansøgning herom indgives af domfældte, forsåvidt ikke allerede tidligere en ansøgning er afslået. Fuldbyrdelse af en straffedom bliver efter samme bestemmelse at udsætte, såfremt domfældte bliver afsindig eller overfaldes af en heftig sygdom. Endelig kan justitsministeren tilstede udsættelse, når en umiddelbar udståelse af straffen vil medføre uforholdsmæssige udenfor straffens øjemed liggende følger for den pågældendes velfærd eller væsentlige ulemper for det offentlige.

Straffelovens § 96, 2. stk., udtaler, at i forældelsesfristen medregnes ikke den tid, i hvilken straffens fuldbyrdelse har været udsat i medfør af § 56 eller ikke har kunnet påbegyndes på grund af frihedsstrafs udståelse eller indsættelse i arbejds- eller forvaringsanstalt eller helbredelsesanstalt for drankere. *Krabbe* bemærker i sin kommentar, at det modsætningsvis må fremgå af affattelsen, at forældelse vil kunne indtræde, når straffens fuldbyrdelse er udsat i medfør af straffelovens § 71, pkt. 2, på grund af, at domfældte ikke blot forbigående er kommet i en tilstand som i § 16 eller § 17. Han nævner derimod ikke noget om de førnævnte udsættelsers virkning.

I kongelig anordning af 1. august 1946 om beregning af afsoningstiden for varetægtsfanger er det bestemt, at afsoningen, hvis domfældte indgiver andragende om benådning eller udsættelse, og dette afslås, regnes for påbegyndt på månedsdagen efter domsafsigelsen, medmindre andragendet er afslået forinden. Såfremt domfældte bliver

afsindig eller overfaldes af en heftig sygdom og derfor ifølge § 1001 ikke kan hensættes til afsoning, regnes afsoning for påbegyndt på dagen for fuldbyrdelsens iværksættelse, medmindre andet bestemmes af justitsministeriet.

Motiveringen for disse bestemmelser har været, at man til gunst for de domfældte ville regne med det tidligst mulige tidspunkt for afsoningens påbegyndelse, og de kan derfor måske give en vis vejledning ved forældelsens påbegyndelse.

Krabbe karakteriserer i sin kommentar forældelse som en lovreguleret og af den almindelige retsfølelse krævet eftergivelse af strafansvaret. Han bemærker endvidere, at muligheden for, at den dømte undgår straffens fuldbyrdelse, næsten altid beror på, at det lykkes ham aktivt at føre myndighederne bag lyset ved at holde sig skjult under falsk navn eller ved at søge ophold i udlandet; men at det på den anden side er klart, at hensynet til generalpræventionen ikke taler imod at tillade forældelse, idet den domfældtes mulighed for at unddrage sig fuldbyrdelsen under nutidens udviklede efterretnings- og udleveringssystem vil være meget ringe. Det har imidlertid efter den sidste krig vist sig, at *Krabbes* tillid hertil har været lidt for optimistisk, dog ikke i en sådan grad, at hensynet til generalpræventionen på nogen afgørende måde taler imod forældelsen.

Det kan hertil føjes, at de domfældte allerede har fået en vis straf derved, at de i forældelsesperioden nårsomhelst har kunnet befrygte at blive indsat til afsoning, og dette moment har været så stærkt i forbindelse med den kendsgerning, at strafkravene afbleges af tiden, at justitsministeriet efter besættelsen med hensyn til en række gamle straffe, har søgt udvirket betinget benådning, længe forinden forældelsesperioden var udløbet, jfr. senest justitsministeriets cirkulære af 21. april 1948.

Dette at domfældte ikke har haft straftruslen hængende umiddelbart over hovedet, men alene, at tiden er gået uden et sådant stærkt psykisk pres på ham, synes — vel også efter en almindelig retsfølelse — at tale for, at tidspunktet for påbegyndelsen af forældelsen ligesom med hensyn til afsoningen burde udskydes i de tilfælde, hvor de forannævnte i retsplejelovens § 1001 omtalte grunde for udsættelse af afsoning er til stede. Det sikreste er dog måske at slutte modsætningsvis fra § 96, 2. stk., selv om det næppe er givet, at man ved

formuleringen har gjort sig ganske klart, hvilke muligheder man ville udelukke, jfr. de kortfattede motiver.

En selv nok så grov *senere forbrydelse* forhindrer ikke, at forældelsen indtræder.

Krabbe antager, at forældelsen må være definitivt afbrudt *efter straffuldbyrdelsens påbegyndelse*, således at forældelse f. eks. ikke kan indtræde med hensyn til den resterende straf, når en frihedsstrafs påbegyndte fuldbyrdelse afbrydes ved fangens flugt eller ved løsladelse på prøve. Han kommer til denne slutning efter indholdet af § 96, stk. 2.

Med hensyn til hvad der skal kræves for straffuldbyrdelsens påbegyndelse, må det være givet, at den blotte udsendelse af en tilsigelse om at give møde til afsoning ikke er nok og formentlig heller ikke blot det, at domfældte efterkommer tilsigelsen og giver møde; men det må kræves, at domfældte afgives til straffeanstalt eller hen sættes i arresthus efter den foreskrevne formelle fremgangsmåde. Det kan næppe være rigtigt, at forældelse ikke kan indtræde med hensyn til en reststraf efter løsladelse på prøve. Prøveløsladelsen sker i praksis med en prøvetid på 2 eller 5 år, i hvilket tidsrum den løsladte skal føre en straffri vandel og eventuelt underkaste sig visse nærmere angivne vilkår. Hvis bestemmelse om genindsættelse ikke er truffet ved prøvetidens udløb, anses straffen efter straffelovens § 40, stk. 2, for udstået på dette tidspunkt. Det kan ikke antages, at denne fuldbyrdelsesbestemmelse skulle være mere livskraftig end en dom, hvorfor der fra dette tidspunkt må begynde at løbe en ny forældelse. Det kan endvidere forekomme, at domfældte hverken er undveget eller prøveløsladt, men at strafafsoningen blot er afbrudt, og at domfældte ikke møder igen, eller den straffuldbyrdende myndighed glemmer reststraffen. I så fald må der formentlig fra strafafbrydelsen løbe en forældelsesfrist. Spørgsmålet har imidlertid endnu ikke foreligget i praksis.

Det antages, at forældelsesfristen kan forlænges, nemlig ved en *betinget benådning* inden dennes udløb. Den betingede benådning gives sædvanligvis på vilkår af 5 års straffri vandel, og såfremt domfældte ikke overholder dette vilkår eller overtræder andre fastsatte vilkår, kan der gives fuldbyrdelsesordre. Der er her ikke nogen forskrift om, at fuldbyrdelsesordren skal gives inden prøvetidens udløb. Den kunne tænkes givet efter, blot overtrædelsen er foregået i prøve-

tiden, men det er dog ganske usandsynligt, at det ville ske. Tværtimod sker det ofte, at overtrædelser i den allersidste del af prøvetiden ikke medfører fuldbyrdelse. Det er antaget i praksis, at der med hensyn til fuldbyrdelsesordren løber en ny forældelsesperiode.

Men hensyn til forældelse af *bøder* udtaler *Krabbe*, at forældelse næppe afskæres derved, at der betales afdrag på bøden, men forældelsen må formentlig altid her løbe fra det tidspunkt, da dommen eller bødevedtagelsen blev eksegibel. Dette kan vel være tvivlsomt. Politiet har en vis beføjelse efter straffelovens § 52, stk. 2, til at tillade afdragsvis betaling af bøder, nærmere reguleret ved justitsministeriets cirkulære af 9. juli 1938, og justitsministeriet kan i videre omfang tillade afdragsvis betaling. Allerede når det første afdrag er betalt, må det dog siges, at straffuldbyrdelsen er påbegyndt. Også udpantning for bøden eller en del deraf må siges at være påbegyndelse af straffuldbyrdelsen; men tidligere skridt kan man næppe medtage. På den anden side må det vel antages, at der ikke ved denne påbegyndelse er sket nogen definitiv afbrydelse af forældelsen. Fuldbyrdelsen må gennemføres til enden indenfor et normalt tidsrum. Hvis der fra et sådant begyndende fuldbyrdelsesskridt går mere end 5 år til det næste, må adgangen til at fuldbyrde retsstraffen i hvert fald antages at være bortfaldet. Det kan måske også være tvivlsomt, om adgangen til at fuldbyrde forvandlingsstraffen ikke ubetinget må antages at være bortfaldet efter 5 års forløb, således at man alene har udpantning som tvangsmiddel. Men det kan vist ikke være til fordel for domfældte, at de fuldbyrdende myndigheder på et tidspunkt, hvor de kan fuldbyrde forvandlingsstraffen, skal være nødt til at gøre det i stedet for at kunne godkende en afdragsordning, fordi det kraftigste tvangsmiddel ellers ville falde bort. En sådan afdragsordning ville i så fald kun kunne forventes godkendt, hvis der kunne ydes fuld økonomisk sikker for beløbets betaling, en sikkerhed, som det formentlig ofte ville være vanskeligt at fremskaffe.

Særligt med hensyn til bøder kan anføres, at ethvert krav bortfalder efter bødefældtes død, jfr. straffelovens § 52, stk. 4.

Det er straf af *fængsel ikke over 1 år*, som kan bortfalde ved forældelse. Hvis der er idømt en større straf, men domfældte har siddet i varetægt så længe, at den tilbageværende straf ikke er over 1 år, vil så mod forældelse tale, at den forbrydelse, domfældte har gjort sig skyldig i, må have været af en større grovhed end forudsat i

straffelovens § 96; men herimod taler, at domfældte dog har måttet tåle nogen frihedsberøvelse, samt at man vel i tvivlstilfælde må fortolke bestemmelsen til gunst for domfældte, hvorfor det formentlig må være tilstrækkeligt, at den tilbagestående del ikke overstiger fængsel i 1 år. Med hensyn til forældelse af prøveløsladelse må det formentlig ligeledes være tilstrækkeligt, at den efter prøveløsladelsen tilbagestående straf ikke overstiger fængsel i 1 år.

I tiden fra 1. oktober 1919 til 1933 har justitsministeriet i 8 tilfælde i medfør af § 70 i straffeloven af 1866 bestemt, at straffedomme ældre end 10 år ikke skulle fuldbyrdes. I 3 af disse tilfælde skyldtes det en fejltagelse, at fuldbyrdelse ikke var sket rettidig. I de øvrige tilfælde var domfældte forsvundet. Efter den nye straffelovs ikrafttræden har der vistnok ikke for justitsministeriet været forelagt spørgsmål om fuldbyrdelse af straffedomme efter 10 års forløb, og det er vel heller ikke meget sandsynligt, at fuldbyrdelse ville blive bestemt.

Det kan næppe antages, at forældelsen kan afbrydes ved noget af domfældte foretaget frivilligt skridt. Adgangen til at fuldbyrde straf bør domfældte ikke have nogensomhelst rådighed over, heller ikke således, at han kan bestemme, at han selv skal tåle en straf, med hensyn til hvilken adgangen til fuldbyrdelse ellers ville være bortfaldet.

Bjarne Frandsen.